

VESTITORUL

Organ al Eparhiei române unite de Oradea și revistă de cultură religioasă.

Redacția și Administrația:

Oradea,

Parcul Ștefan Cel Mare No. 8.

Apare la 1 și la 15 a fiecărei luni.

Abonament:

Pe un an 120 Lei.

Exemplarul 5 Lei.

PARTEA OFICIALĂ

No. 1682—1926.

† Necrolog.

Cu adâncă durerere comunicăm Ven. Cier diecezan, că Revnul *Demetriu Nistor* archidiacon onorar, protopop emerit, paroh în Boesig, decorat cu răsplata muncii pentru Biserica cl. I în ziua de 2 Iulie 1926 a repausat în Domnul în anul al 65 lea al vieții și al 41 lea al preoției sale.

Pentru repausul sufletului adormitului în Domnul Frațe, care timp de patru decenii cu vrednicie, cinste și zel exemplar a servit la altarul Domnului, Frățiii Voastre veți aduce sufragiile pii îndălnate.

În veci amintirea lui!

Oradea, la 16 Iulie 1926.

No. 1824—1926.

Pensiunile preoților deficienți, a văduvelor și orfanilor de preoți.

Comunicăm, că deodată s'a lăsat Oficiului administrativ al fundațiilor diecezane ca preoților deficienți, văduvelor și orfanilor de preoți, cu începerea dela 1 Iulie crt. să le lichideze pensiunile și ajutoarele conform Satutelor aprobate de Sinodul diecezan, conform cărora:

1. Preoții deficienți vor primi lunar 1500 Lei (500 Lei pensune și 1000 Lei ajutor);

2. Văduvele de preoți vor beneficia lunar de 750 Lei (250 Lei pensune și 500 Lei ajutor);

3. Orfanii de tată până la etatea de 21 ani și respective până ce vor ajunge la poziție lucrativă și fetele până ce s'ar mărita și înainte de 21 ani, vor primi lunar câte 200 Lei (60 Lei pensune 140 lei ajutor).

4. Orfanii de ambii părinți până la etatea de 21 ani și respective până ce ar ajunge la poziție lucrativă și fetele s'ar mărita și înainte de etatea de 21 ani vor beneficia toți împreună de 500 Lei lunar (200 Lei pensune și 300 Lei ajutor), iar dela al doilea începând fiecare încă de câte 200 Lei lunar (60 Lei pensune și 140 Lei ajutor).

Aceste competențe se vor plăti lunar pe lângă chitanțe vizate de oficiul parohial.

Oradea, Șed. Cons. din 19 Iulie 1926.

No. 1851—1926.

Stipendii și ajutoare din Fundațiunea Episcopului Dr. Demetriu c. R a d u.

Pentru anul școlar viitor din fondul fericitului

Episcop *Demetriu Radu*, conform paragrafului 8 al literilor fondationale, se vor da stipendii studenților gr. cat. români, cari vor urma cursurile la Universități și Academii și la alte școli mai înalte de învățământ din patrie și din străinătate. Se vor da ajutoare și ucenicilor de meserii și calfelor tot asemenea greco-catolici români spre a se perfecționa. Preferință la atari stipendii și ajutoare vor avea „caeteris paribus” tinerii greco-cat. români de ambele sexe, consângenii fondatorului de ori și unde, cari vor putea dovedi, că se trag dela părinții săi Ioan și Paraschiva *Radu*, precum și dela Frații tatălui său și ai mamei sale, apoi tinerii din dieceza gr. cat. român de Oradea-Mare. Mărimea stipendiilor și ajutoarelor o va determina Ven. Consister gr. cat. român de Oradea.

Stipendiile pentru universitari se vor da în preferința studenților în litere, cari se vor obliga, că după absolvarea studiilor vor servi cel puțin 5 ani la școlile secundare ale acestei Dieceze.

Doritorii de a abținea atari stipendii și ajutoare vor avea să-și înainteze rugărite la acest Ordinariat până la 15 August a. c. însoțite de: a) Testimoniul școlastic, sau certificat de serviciu dela patron, b) Certificat de botez.

Oradea, la 21 Iulie 1926.

No. 1834—1926.

Regenerarea parchetelor de păduri exploatare.

Spre civeniță orientare celor interesați comunicăm mai jos ordinul Casei Pădurilor cu No. 584/926 cu privire la regenerarea parchetelor de păduri exploatare.

„Intrucât în timpul și în primii ani după război proprietarii pădurilor administrate de Stat nu au respectat obligațiunile impuse prin amenajamente sau regulamente de exploatare de a regenera parchetele exploatare, invocând timpuri anormale și întrucât în ultimii ani s'a trecut la starea normală, vă rugăm a pune în vedere proprietarilor pădurilor administrate de Stat, că pe viitor nu li se vor mai da autorizație de tăierea parchetului anual, până ce nu vor fi re-

generat în întregime parchetele exploatate și neregenerate.

Intrucât regenerarea parchetelor cade în sarcina proprietarilor pădurilor administrate de Stat, D-lor sunt obligați a-și procura semințele sau puieții necesari, recoltând atât semințele, de cari au nevoie, cât și înființând pepiniere, pentru a cultiva puieții necesari.

Vă rugăm a pune în vedere proprietarilor de păduri administrate de Stat din cuprinsul Direcției D-Voastră dispozițiunile acestui ordin.

Oradea, la 28 Iulie 1926.

No. 1830—1926.

Justificarea plății impozitelor.

Lăsăm tuturor conducătorilor de oficii parohiale administratori ai parohiilor vacante, ca până cel mult în 10 August crt. să-și imanueze acestui Ordinariat documentele (chitanțe, certificat,) despre achitarea impozitului global sau document că nu sunt impuși la acest impozit. Fără aceste documente nu vom putea ridica salariile pe lunile Iulie și August.

Oradea, la 21 Iulie 1926.

No. 1803—1926.

Concurs.

Pentru complinirea parohiilor vacante *Bocsig* (districtul Șebiş), *Gurba* (distr. Ștmand) și *Mociar* (distr. Holod), prin această publicăm concurs cu termenul de 15 August crt.

Cererile se vor înainta la acest Ordinariat până la termenul de mai sus.

Oradea, Șed. Cons. din 19 Iulie 1926.

No. 1807/1926.

Serbările Soc. Crucea Roșie.

Societatea Națională „Crucea Roșie” a României în acest an împlinește 50 ani de existență, în cursul cărei jumătate de veac a împlinit un însemnat rol umanitar atât în războaiele din 1877—78, 1913, 1916—1919 cât și în timp de pace. Cu ocaziunea acestei aniversări Societatea dorește a da o serie de serbări cu scopul de:

a) a face cunoscut opera îndeplinită și jinta urmărită, în cercuri cât mai largi,

b) a regruta cât mai mulți membri cari s'o ajute în lucrul său,

c) a-i procura mijloacele bănești necesare îndeplinirii rolului său.

Pentru aducerea la îndeplinire a acestui scop, Societatea dorește a organiza serbări în toate localitățile din țară, în cursul săptămânii 3—10 Octombrie 1926 și a face o chetă în ziua de 10 Octombrie 1926, pentru care are aprobarea Onor. Ministerului Sănătății și Ocrotiri lor Sociale (No. 25478 din 29/V/1926).

Pentru pregătirea, organizarea și ducerea la bun sfârșit a acestor serbări, Societatea Națională de Cruce Roșie, face apel la toate persoanele de

bună voință și roagă, cu aprobarea Domnilor Miniștri respectivi să se înființeze:

a) În toate comunele din țară, câte un comitet compus din: Primarul respectiv. Un delegat al Comitetului filialei Crucii Roșie — acolo unde există — Reprezentanții tuturor confesiunilor religioase. Reprezentanții Corpului profesoral. Persoanele mai notabile din localități precum și: Reprezentanții celorlalte autorități — acolo unde există.

În localitățile mai mari Comitetul se va putea împărți în mai multe sub-comiteele, după numărul locarurile în care s'ar putea da serbări.

b) În toate județele sau eventual plășile, câte un Comitet de îndrumare și control, compus din: Prefectul județului, ca președinte, Președintele filialei Crucii Roșii, ca vicepreședinte, Reprezentanții celorlalte administrații.

Programul serbărilor. Duminică 3 Octombrie se vor face, prin biserici, predici pregătitoare.

În cursul săptămânii se vor organiza serbări ca: conferințe, concerte, reprezentațiuni teatrale, cinematografice, etc., a căror culminare va fi Duminică 10 Octombrie, când se va face și cheta.

Alegerea felului și numărului serbărilor precum și a programului lor, rămâne a se face, de fiecare comitet local, avându-se numai ca formă nepierdere din vedere a scopului arătat mai sus.

Inscrieri de noi membri. În tot cursul acestei săptămâni comiteele vor face propagandă pentru înscriere pe care o vor primi și o vor comunica ulterior societății prin raport.

Comunicând aceste, lăsăm preoților Noștri ca să-și deie întreg concursul pentru reușita acestor serbări a Soc. Crucea Roșie, care are scopul sublim de a alina suferințele omenești.

Oradea, Șed. Cons. din 19 Iulie 1926.

Nr. 1784/1926.

Rugăciune pentru pacea Bisericii.

Preafericitul Părinte, capul văzut al Bisericii lui Isus Christos pe pământ cu durere văzând persecuțiile și maltrătarile îndreptate în contra catolicilor din Mexico invită pe toți credincioșii Bisericii, ca împreună cu El să înalțe rugăciuni ferbinți pentru încetarea acelor persecuții.

În virtutea acestei invitații lăsăm, ca în ziua de 1 August crt. și respective în proxima Duminică după primirea acestui Circular, în fiecare biserică parohială din Dieceza Noastră la finea Sf. Liturghii să se rotească în comun „rugăciunea pentru pacea bisericii”.

Totodată comunicăm, că sfântul Părinte a ordonat, ca la intențiunile la cari se recitează rugăciunile pentru dobândirea indulgențelor jubilară să se adaugă și încetarea persecuțiilor catolicilor din Mexico.

Oradea, 20 Iulie 1926.

No. 1636/1926.

Colectă.

Majestatea Sa Regina Maria, care ca și o mamă iubitoare împreună se bucură și împreună suferă cu toți fiii patriei, face apel către întreaga țară pentru ajutorarea sinistraților din Bacău care oraș în mare parte a fost distrus de un groznic incendiu, precum și pentru ajutorarea cetățenilor din diferitele părți ale țării, cărora exundările din anul acesta le-a nimicrit întreagă agoniseala anului.

În urma invitării Ministerului de Culte și în virtutea dragostei creștinești, care ne obligă a ajuta pe frații ajunși în necazuri lăsam, ca în prima Duminică după primirea acestui Circular, în toate parohiile Noastre să se facă colectă pentru ajutorarea sinistraților. Sumele colectate se vor transpuee însoțite de câte un raport acestui Ordinariat până cel mult în 20 August cor.

Oradea, la 19 Iulie 1926.

PARTEA NEOFICIALĂ

Ura confesională!

Cea mai otrăvitoare burulană ce poate să crească într-o țară este ura confesională. Ea este dovada sigură a nivelului cultural încă foarte scăzut în țara în care crește. Ea este semnul cel mai sigur al lipsei celei mai elementare culturi pur omenești și semnul infalibil al rătăcirii unei religii al cărei aderenți o o nutresc. E dovada lipsei celei mai elementare culturi omenești a urf pe altul pentru că e de altă religie decât tine. E semnul celei mai negre rătăcirii dela principiile morale ale oricărei religii, și în deosebi ale celei creștine, a urf pe altul pentru că crede a fi dreptul său a avea alte convingeri religioase decât tine. Omul cult nu urește nici persecută pe aproapele pentru că e de altă confesiune decât el. Creștinul adevărat și bun compătimizește cu iubire pe celce-l crede a fi rătăcit dela adevărata religie. Dar ura n'are loc nici în inima omului adevărat nici în a creștinului adevărat. Ura confesională apoi între frați de acelaș sânge e o adevărată jocrnicie, o crimă din cele mai ordinare.

Or ce vedem noi la lumina acestor principii în țara noastră? Vedem că ortodoxia dominantă și mai ales cea ardeleană, ridicată ca paserea fenix din propria-i cenușă, se năpustește cu o furie de neînțeles asupra bletei bisericii unite, compusă din frați de acelaș sânge. Și de ce? Am vrea și noi s'o știm. Oricât ne frământăm, nu găsim explicare pentru această stupidă ură și persecuție, de care au parte bieții nostri oamenii uniți din partea fraților ortodocși. Căci provocarea la interese superloare naționale, prin cari vreau unii farisei să-și motiveze această nebunească a lor pornire, e o scârboasă făfărnicie, când

toată lumea știe că uniți și ca indivizi și ca colectivitate sunt desăvârșiți patrioți, cu merite mari înaintea neamului. Da, țara și neamul ar câștiga mult pe urma unei uniri religioase între Români, dar nu prin desființarea unirii, ceace ar fi o calamitate pentru neam, ci pentru că unirea, așa mică cum e, ar fi în stare să dospească întreaga masă a ortodoxismului amorțit și fără de vlagă. — Unii apostoli falși, de bălcu, al unei ortodoxii neînțelese, exaltă sus și tare caracterul de religie „vie” și „plină de iubire” a ortodoxismului, în comparație cu catolicismul „putred” și al „formulelor moarte”, dar nu văd în prostia și orbia lor, că un ortodoxim nedogmatic și fără de principii morale severe, numai e ortodoxismul Părinților, ci al unor moderniști vagi și imorali, cari ar vrea să justifice pornirile trupurilor lor prin caracterul de „religie vie” și „plină de iubire”, al ortodoxiei.

Ceeace e chiar patologic în felul de-a se gândi al acestor apologeti improvizați ai ortodoxiei românești, e, că nu se mulțumesc a falsifica noțiunea și principiile ale unei ortodoxii tradiționale și de ei niciodată neînțelese, ci, făcând ieftina apologie a pretinsei lor ortodoxii, improașcă la tot pasul și cu toată ocazia în catolicismul pe care nici așa nu-l înțeleg ca ortodoxia lor, și pe care-l cunosc doar din Voltaire și din Renan.

Un astfel de apologet de stil ușor al ortodoxiei și hulitor al catolicismului e și inspectorul școlar dela Oradea, G. Bota, numit și Seneca pentru bătrânețele sale. Acest inspector nu poate scrie la o gazetă ori revistă fără să aibă de furcă cu „catolicismul formulelor moarte”, „al unor păstori abstracti închiși în turnuri de fildeș” cu „biserica formulelor sterpe” și a „haosului de contradicții”, cu „Roma cea moartă”, „puterea papilor care azi este o ficțiune”, (și d. Seneca totuși se bate cu ea), cu biserica care e o momelă a Habsburgilor „un specimen de confesie cum nu se mai găsește nicăiri pe pământ” (sărmanul!), al cărei reprezentanți nu pot vorbi așa cum a vorbit Patriarhul în catedrala ortodoxă din Oradea, căci ei sunt reprezentanții urei și ai zavistiei între oameni „de dragul unor formule moarte de mult”, și alte năzbâții, pe cari noi le credem incompatibile cu seriozitatea și spiritul de imparțialitate al unui inspector școlar. D. Bota se vede că n'are probleme mari școlare și pedagogice de rezolvat, el face confesionalism de zamă ieftină prin „Beiușul”, „Legea Românească”, „Sentinela dela Vest”, ba mai în urmă și în „Familia” întunecând memoria temelelorului ei care a fost un unit de o nobleță rară și care nu s'a dlmis niciodată a jicni sentimentele religioase ale nimănu.

Pe dl Bota l-a pus guvernul într'un post de conducere să contribuie la închegarea sufletească a acestor ținuturi prin tact, prudență și cuminenie. D-sa vine și insultă cele mai sfinte sentimente și convingeri, nu ale Jidovilor, ori ale minoritarilor, ci ale uniților,

cară au creat și susținut cultura românească în Bihor. Insultă pe Papa care e șeful religios al uniților și Unirea, care de 226 de ani li s'a făcut un patrimoniu sfânt, de care, să nu-și facă iluzii, dl Bota ei nu se vor lepăda tocmai de dragul d-sali.

Nu înțelegem chiar bine de ce s'a făcut d-l Bota dintr'odată un așa aprig apologet al religiei d-sale. Va fi un absolvent de teologie dezertat din șirul preoșilor, ori vrea să obțină laurea în teologia ortodoxă după ce nu a putut obține pe cea din filosofie la Cluj? ori poate vrea să capete dela Patriarh ori alt chitlarh deslegarea cea mare de păcatele ce-i se impută în legătură cu directoratul d-sali dela Sfântul Gheorghe? Atunci înțelegem și noi de ce vorbește atât de des de religia cea „vie, a iubirii (sic!) și-a iertării“.

Nu-l contestăm dreptul d-lui Bota de a fi un bun ortodox în doctrină și moravuri, dar îl rugăm să ne lase să existăm și noi; să ne lase pe noi în pace și să nu se ocupe atât de des de noi prin cele reviste și ziare, și să doarmă liniștit de grija Papii, a catolicilor și-a uniților.

Ce rost are amestecul ofițerilor, al jandarmilor, al magistraturii, al inspectorilor, al consilierilor și al altor potențai mici și mari, în afacerile religioase ale cuiva? Sunt revizori și inspectori cari, de vine cineva să le ceară post de învățător, îl întreabă întâi dacă sunt ortodox și sau uniți, de e unit îl scoate afară. Tot la fel află șefi și mici potențai la administrațiile și alte oficii. Sunt protopopi cari, de merge cineva să anunțe trecerea la o altă religie, spun că mai bine să se facă pocăiți decât uniți. Sunt chitlarhi ai ortodoxiei dominante, cari și-au făcut program de viață, să nu tolereze, întru cât le stă nputință, nici un unit în oficii de conducere, prefecti, primari, inspectori școlari, etc. etc., ci numai în posturi subalterne, ca să muncească uniții, iar ei să se lăfăiască și să se mbogățească. Bieții uniți, cari au fostrobi în țară streină să fie robi și acum în țara lor! Dar cu atât e mai mare meritul lor patriotic. Ei își iubesc patria creștină și prin eforturile lor culturale și prin jertfirea vieții lor, chiar și atunci când față cu ortodoxia „dominantă“, ei sunt considerați fil mașteri ai ei. Dzeul dreptății va avea grijă și de ei. El vor continua a munci, și cu sacrificii, la fericirea acestei țări, care în parte cred că o vor putea ajunge prin lupta pentru înlăturarea retrogradismului și a neculturei, al căror rod e ura confesională.

Părintele Tăutu.

— *Interdict pe Mexic.* Ziarele anunță că episcopatul catolic din Mexic pentru legile antibisericești ce s'au promulgat de către guvern împotriva bisericii catolice cu începere de 1 August a interzis săvârșirea oricărui serviciu divin pe teritoriul republicii mexicane. Liturghie nu se va săvârși, Taine nu se vor împărși numai muribunzilor, morții se vor îngropă fără serviciu divin. Asta pentru instigarea poporului să reacționeze împotriva francmasoneriei.

Discursul

domnului James I. Davis la congresul din Chicago.

Președintele Coolidge al Statelor Unite s'a lăsat reprezentat la grandiosul congres euharistic din Chicago prin dl. James I. Davis, secretar de stat al muncii, cunoscut prin celebrul său plan (planul Davis) pentru datoriile de războiu. El a pronunțat în ziua deschiderii congresului (18 Iunie c.) următorul discurs, care, pentru multele elogii ce le aduce catolicismului, ținem să-l reproducem pentru cititorii noștri:

„Am într'adevăr osebita onoare a vă putea să-mi în numele președintelui Statelor Unite și a vă zice un cordial: bine-ați venit în această republică. Când un milion de persoane din toate părțile lumii părăsesc casele și ocupațiunile lor, pentru a face un pelerinaj de o natură așa extraordinară, cum e cel ce se desfășoară în acest oraș, este o dovadă, dacă mai e nevoie de o dovadă, că religia nu e moartă nici în agonie în sufletele oamenilor. Insuflețirea ce v'a adus în acest oraș de pe țărmurile lacului Michigan, se poate asemăna cu entuziasmul ce a condus vechii cavaleri în cercarea Gralului sfânt, cu însuflețirea ce făcea pe cruciași să-și uite micile lor interese și să aducă sacrificii de tot felul pentru liberarea Sfântului Mormânt de sub Șaraceni.

Noi auzim zicându-se des în America, că era noastră este era materialismului și a mondanității fără de margini. Acest Congres arată însă, că lumina acelei credințe, ce ardea așa de viu în Evul mediu, mai arde și azi, fără să fi pierdut din strălucirea ei. Credința care a construit minunatele catedrale ale Europei și universitățile evului mediu unde învățaseră tinerii și bătrânii; credința care a inspirat pe Sfântul Francisc și pe Dante și a făcut veacul al 13-lea așa de mare în istoria omenirii, azi nu e mai puțin vie decât a fost în acele vremuri atât de îndepărtate.

America nu neglijează viața spirituală.

Noi aici în America nu neglijează partea spirituală a vieții. America a fost întemeiată de niște oameni, pentru cari cele spirituale însemnau mai mult decât cele pur materiale. Puritanii (calvini) cari au fondat Masachussettul la Nord și catolicii cari au fondat Marylandul la Sud, au venit în această lume nouă siguri că vor putea cinsti pe Dumnezeu după conștiințele lor.

America fu descoperită de niște oameni cari doreau să vadă în lume realizându-se voința lui Dumnezeu și Americanii au rămas un popor religios dela primele zile ale imigrării lor.

Îmi face plăcere a aminti, vorbind acestui congres catolic, faptul, că credincioși de-ai religiei voastre, cari au ocupat Marylandul, au comun cu Roger Williams, întemeietorul coloniilor Rhode Island și Provi-

dence, meritul, că au fost cei dintâi cetățeni americani, cari au practicat toleranța religioasă. Catolicii din Maryland au respectat conștiința tuturor, a bărbaților și a femeilor, din aceea provincie; ei au dat protestanților de diferite feluri aceeași libertate ce o cereau pentru ei înșiși. Celce cunoaște istoria libertății religioase în America știe, că prin această toleranță catolicii în provincia lor au ridicat causei libertății religioase un monument mai durabil decât bronzul și granitul.

Catolicii au motiv să fie mândri.

Catolicii au motiv să fie mândri pentru progresul religiei lor în America. Din neînsemnate începuturi Biserica a crescut cu repezeală până a număra azi aproape 19 milioane aderenți. Mulți cetățeni din posturi de conducere sunt azi de credința voastră. Ei au luat doctoratul la universitățile noastre. Se găsesc între editori; între cei mai străluciți reprezentanți ai artelor și ai științelor; mulți sunt celebri în ale literaturii; alții au ocupat posturi însemnate în profesioni și afaceri. Aflăm catolici în aulele legislative și în tribunale.

Doi catolici au fost președinți ai supremii curți de Justiție. Pe toate câmpurile de bătaie, unde au luptat Americanii, și-au vărsat sângele pentru patria lor de naștere sau de adopțiune și nu într-una din luptele câștigate cu vitejie fură generali catolici cari au condus oștile americane spre biruință. Patriotismul concetățenilor noștri catolici nu admite discuții. Dacă e ceva bănuială împotriva catolicilor din America, ea se găsește în persoane cari din bănuială își fac o specialitate și de aceștia, ca și toate țările, avem și noi cățiva. Ceace privește masa poporului nostru ea e înclinată dela fire a împărtăși acest spirit de respect. America are un spirit de familiaritate prin care toți oamenii animați de sentimente de pace și de bună voință se simțesc în propria lor casă. Noi nu combatem religia nimănui; și oricare națiune care refuză a garanta libertatea cultului va trebui să constate mai de vreme ori mai târziu, că a comis una din cele mai mari greșeli.

Sunt între noi, ca în alte țări, elemente cari sunt așa de nemulțumite de viață, sau mai bine zis de viața ce o cunosc ei, că ar vrea să nimicească instituțiile noastre americane. Acești advocați ai revoluției sunt niște oameni cari urăsc tot ce e religie și nu cred nici în Dumnezeu nici în viața de veci. Ei sunt materialști, împotriva cărora toți cei ce cred în valoarea ideilor spirituale trebuie să opună un front unic.

Biserica catolică a resistat ca un zid de granit împotriva mișcării revoluționare a acestei clase, care, la aparență vrea binele muncitorimii, dar în realitate își are originea în veleitatea de a stăpâni a câtorva pușini. Tot celce are o credință religioasă nu poate

avea nici un comerț intelectual cu acest tip de revoluționari.

Profunda impresiune ce o face Congresul.

Permiteți-mi să mă felicitez din inimă împreună cu dv. de reușita acestui Congres euharistic internațional. Nimic asemănător în felul sărbătorilor religioase nu s'a văzut în America până acum și influința lui e destinată să rămână profundă. Din partea voastră a fost aceasta o îndrăzneală întreprindere spirituală. Cred că cea mai mare parte a celor prezenți aici din țări streine văd pentru întâia dată America și sunt siguri că reîntorși acasă vor păstra despre poporul lumii nouă aceeași simpatică amintire, ce li-o vom păstra și noi. Prejudiții dispar prin cunoștință, iar acesteia-i urmează simpatie... A se cunoaște înseamnă a-și voi bine, nu suntem toți oameni?

Voi ați venit la noi ca și reprezentanți Bisericii care cuprinde mai mulți aderenți din numărul acelor cari se cheamă creștini.

Un om al religiei voastre a descoperit lumea cea nouă și mulți dintre voi au trecut oceanul să o descopere din nou. Cum spusei Biserica voastră a crescut tare în America și mai crește. Influența voastră în America nu se mărginește la coreligionarii voștri. Autorii catolici sunt foarte citiți între noi, fără deosebire de păreri religioase și imnele catolice sunt cântate în toate lăcașurile noastre de cult.

Viețile sfinților voștri sunt cinstite pretutindeni. Meschinele prejuziții și intoleranța altor vremi au dispărut, cum dispare negura de soarele dimineții. Voi ați găsit și veți găsi totdeauna în America — ori care să fie situația stăpânitoare în alte părți ale acestui emisfer — libertatea ce o căutați pentru a propovădui credința voastră tinerilor și bătrânilor și a ne, fi nouă misionari tuturor.

Vă salut din nou în numele acestei republici. Nu pot să încheiu fără un cuvânt de omagiu personal față de persoana care vă găzduiește și care e universalmente respectată și admirată nu numai de către comunitatea sa, ci decătore toți câți o cunosc. El e nu numai un mare bărbat al Bisericii, dar mai e și un admirabil muncitor. Pentru mine e o ocașie deosebit de fericită de a putea, saluta acum pe binemeritul nostru concetățean, Eminentă Sa Cardinalul George Mundelein.

Discursul a produs o vie impresie asupra imensului public ce-l asculta din toate părțile cu tuburi fonetice.

P. T.

— *Arhiepiscop ortodox.* Dum. în 4 Iulie a fost hirotonit întru arhiepiscop cu titlul de „Crișanul“ P. C. S. dr. *Andrei Magier*, pe care-l cunoaștem om cu vederi foarte conciliante și pașnice în ale religiei. De aceea i-i dorim spor la muncă și mulți ani cu bine. P. S. Sa va funcționeze ca locșitor al episcopului ortodox din Oradea.

Anglo-catolicii.

Se vorbește azi mult despre unirea bisericii anglicane cu Biserica Romei. Toți știm despre tratativele ce-au decurs în trei rânduri între reprezentanții *neoficiali* ai Bisericii anglicane și repositul cardinal Mercier la Malines în Belgia. Vrem ca cititorii noștri să fie exact informați asupra acestei mișcări din sînul bisericii anglicane.

Biserica Angliei, ruptă dela sînul Bisericii catolice prin volniciile și persecuțiile nemaipomenite ale lui Henric al VIII și urmașii săi, îndeosebi Elisabeta, cari au interzis sub pedeapsă de moarte contactul cu Roma, au exilat pe catolici și au confiscat averile lor, au schimbat învățătura și ritualul, numai să se deosebească de Roma, — a ajuns în cursul veacurilor să fie stăpînită de trei curente, cari au diferențiat-o aproape în trei biserici numite: *High Church*, *biserica înaltă* cu tendințe ritualiste catolice; *Low Church*, *biserica de jos*, continuatoarea spiritului protestant sectar și independent; și *Broad Church*, *biserica largă*, care se împacă ușor cu orice fel de convingere sau mentalitate religioasă. Cu toate deosebirile de vederi în cele religioase, ba chiar și în ale cultului, între aceste trei curente, ele nu încetează a forma *biserica dominantă*, așa zicînd, a Angliei (established Church) față cu o sumedenie de secte ivite în urma principiului liberii cercetări și interpretări a Bibliei, principiu care stă la baza *reformei* protestante, secte cari față de biserica oficială engleză, se numesc *neconformiste*.

Iată o mică statistică a ierarhiei diferitelor culte din Anglia după Statesmans Year-Book pe 1924 (p. 22—23):

Anglia și prov. Galles: Biserica Anglicană: 3 Arhiepiscopi, 43 ep., 34 ep. sufragani, 30 decani, 100 arhidiaconi, 14.000 preoți cu beneficiu, 7000 parohi. Metodisți wesleyeni: 2680 eclesiastici; metodisți primitivi: 1100; metodisți uniți: 710; metodisți independenți: 375; wesleyeni reformali: 25; congregaționaliști: 2883; preoți baptiști: 1925; presbiteriani: 360; calvinisți metodisți: 1160; frați moravi: 40; grupul contesei Huntingdon: 27; celelalte secte neconformiste n'au cler. Tot acelaș anuar dă ierarhiei Bisericii catolice în Anglia și prov. Galles: 4 arhiep. (unul cardinal), 13 episcopi, 4 ep. auxiliari, 3,940 preoți. (*Catholic Directory* pe 1924 dă 21 episcopi și 4003 preoți catolici).

Biserica anglicană din Irlanda are 2 arhiep.; 11 ep. și 1503 eclesiastici; a Scoției 7 ep. și 520 ecles. Biserica anglicană mai are în Canada, Australia, Noua-Zelanda, Africa de Sud, Indii, China, Japonia și aiurea 12 arhiep., 122 ep., 6176 ecl. Are și 59 episcopi în retragere.

La anul 1833 un curent puternic se porni dela universitatea din Oxford sub conducerea prof. Pusey cu scopul de a introduce mai mult *ritualism* în serviciul divin anglican foarte sec și rigid, curent care se termină cu debarcarea în sînul catolicismului a unor persoane foarte marcante din șirul anglicanilor înalți ca Manning, Newman, ș. a.

Mișcarea dela Oxford a încetat la 1841, dar ea s'a continuat latent și-a reînviat prin noul curent numit *anglo-catolicism*, al cărui șampion e octogenarul

Lord Halifax, iar doctrinar e bishopul în retragere Ch. Gore. Ei au susținut mișcarea în butul tuturor persecuțiilor pornite împotriva lor din partea bisericii de jos, care la 1874 a isbutit a aduce împotriva lor o lege, care e regulament public în biserica anglicană (Public Worship Regulation Act).

Aderenții ritualismului anglo-catolic nu s'au lăsat descurajați de piedicile ce li se puneau, îndeosebi Lordul Halifax, legat cu o pretenie strînsă și nedespărjită cu Abeul catolic Portal, mort în zilele aceastea (20 Iunie), lazarist, lucra cu mare speranță la găsierea unei punți de unire între catolicism și anglicanism. Problema ordurilor anglicane discutată pe vremea lui Leon XIII le oferi ocazie de a putea spera apropierea. Dar fură înșelați, căci propunerea lor de a discuta chestiunea în comisiune *mixtă* (catolică și anglicană) eșuă, iar declararea nulității ordurilor, anglicane din lipsă de formă validă sacramentală, pronunțată de către Leon al XIII în 13 Septembrie 1896 (ep. Apostolicae curae), părea a pune o piedecă inlaturabilă între Biserică și ramul ei rupt.

În anul 1920 episcopii anglicani, obișnuiți a se aduna tot la zece ani în palatul Lambeth din Londra, sub prezidiul arhiepiscopului de Canterbury spre a discuta problemele bisericii anglicane din lumea întreagă, în această a șasa Conferență din Lambeth, lansară un apel către toți membrii creștinătății, prin care se provoacă toate bisericile creștine din lume, neeschizând nici pe cea romană, de-a-și da silința să găsească modalitatea Reunirii tuturor bisericilor într-o singură biserică creștină cum era pe vremuri înainte de schisme; biserica anglicană se declară gata a trată cu oricare dintre aceste biserici, chiar și cu cea romană.

Nedespărțit preteni, Lordul Halifax și abeul Portal, văzură sosit iar momentul lor. Ideia conferințelor mixte le apără din nou. O persoană domină lumea prin prestigiul său moral și intelectual câștigat prin atitudinea sa neclintită în timpul războiului, eră Cardinalul Mercier dela Malines. La acesta se prezintară cei doi preteni, Halifax și Portal, în ziua de 19 Oct. 1921 rugându-l să primească prezidiul conferinței mixte între anglicani și catolici. Cardinalul primi cu oareșcareva rezervă și avură loc cele trei serii de ședințe între reprezentanții anglocatolicilor ritualiști și catolici (6, 7, 8 Decembrie 1921; Martie 1923; Noiembrie 1923). Cei prezenți n'aură autorizație oficială nici de-o parte nici de alta, dar și primatele de Canterbury și Papa dela Roma știură de intențiunea celor ce se adunau.

Despre subiectele de discuție se păstră cel mai strict secret. Din epistolele primatului de Canterbury (Crăciun 1923), a Card. Mercier (Ian. 1924) și din două conferințe ținute de Lordul Halifax în fața aderenților săi, știm că la prima serie a conversațiilor s'a vorbit despre primatul papal, în a doua despre

unele probleme administrative ce s'ar pune în cazul dacă unirea ar reuși, în a treia, când numărul specialiștilor spori, s'au prezentat și discutat memorii despre marile chestiuni istorice și dogmatice controversate între cele două biserici.

După cum se vede din amintitele documente debaterile au ajuns aproape la înțelegere; fracțiunea extremei drepte, reprezentate prin bătrânul Lord Halifax, pentru care e chestie de sentiment să moară în adevărata Biserică a lui Isus Hristos, a ajuns să admită primatul de drept divin în Biserică, noțiunea Bisericii, a infalibilității, a celor 7 sacramente, prezența reală, cultul Preasfintei Fecioare și alte chestiuni de cari anglicanii liberali nici nu vreau să auză. De aceea nu e mirare că impresiunea ce-o făcură conversațiunile din Malines asupra neconformiștilor anglicani, ba chiar și asupra anglicanilor oficiali, nu fu din cele mai plăcute. Asociațiile anglicane începură să se miște, chiar și episcopi anglicani au desaprobat gestul primatului de Canterbury cu a cărui știre și încurajare s'au făcut acele conversațiuni. Bishop Henson din Durham l-a atacat și în public pe primate voind să voteze și o moțiune împotriva lui la Convocarea din Iork, dar nimeni n'a votat cu el. Primatele s'a apărat în public arătând că în urma apelului din Lambeth 1920 nu putea proceda altfel. Pune în vedere că conversațiunile vor continua, dar cu reprezentanți din toate curentele de idei ale bisericii anglicane. (Vezi scrisoarea primatului din *Times*, 7, 2, 24.)

Catolicii englezi, puțin cam supărți de ce nu s'au ținut convorbirile cu ei și pe teren englez, au început să scârțeze rezultatul conversațiunilor dela Malines afirmând că nu toți membrii delegațiunii anglicane împărtășesc părerile lordului Halifax despre primatul papal.

Oricum să fie, contactul între anglicani și catolici s'a luat. Din ambele părți au luat parte la discuții persoane foarte autorizate. E adevărat, că din parte engleză anglo-catolicii ritualiști sunt cei cari vreau unirea cu orice preț. Numărul acestora e adevărat că nu e mare,¹⁾ dar influența lor în biserică oficială nu trebuie socotită mică. La conferința generală anglicană din Londra, ținută în Iulie 1923 cu prilejul revizuirii Prear Bookului oficial, au reușit a-și împune punctul lor de vedere în multe chestiuni liturgice cari fac biserică anglicană asemănătoare celei catolice, cum sunt permiterea crucifixului pe altare, a cul-

¹⁾ E cam greu a ști numărul anglicanilor aderenți ai mișcării Anglo-Catolice. *English-Churchman* din 20 Iunie 1920 pune la 2218 numărul acelor biserici unde Euharistia se celebrează înaintea sfintei cruci și lumini aprinse (uzaj roman), la 4621 în cari se folosește tămâia (opriță de articoliile bisericii anglicane), în Londra în 46 de biserici se conservă Sf. Grigorie și se adoră Sf. Cruce. Din 14.000 preoți 3000 sunt anglo-catolicii ritualiști; din popor 5 din 100.

tului Mariei și al Sfinților (mai însemnați, folosirea hainelor liturgice romane, expunerea Preasfântului Sacrament, mărturisirea, cuminecarea deasă etc. etc., succes care poate să aducă în viitor și altele pe teren doctrinar și istoric. Să sperăm.²⁾

Păr. Dr. Tăutu.

CRONICA.

□ □ □

— **Aviz!** Rugăm pe toți On. preoți, cari au primit Paraclise pentru desfacere, să binevoiască a ne trimite costul lor cel mult până la 20 August c. pe adresa Societatea Sf. Ioan Gură de Aur Oradea, Seminarul greco-catolic Parcul Ștefan cel Mare 8, indicând pe cupon că e prețul Paracliselor primite. Totodată ne exprimăm cele mai călduroase mulțumite tuturor Preaon. preoți, cari ne-au stat într'ajutor în desfacerea lor. Prezidiul Soc. Sf. Ioan G. A.

— † Dr. Gheorge Bilașcu distinsul profesor universitar de stomatologie din Cluj a reposat Joi în 22 cor. pe lângă regretul tuturor. Toată averea și-a testat-o Metropoliei din Blaj pentru susținerea unei școli confesionale gr.-cat. în comuna-i natală Petrova (Maramureș). Mai sunt oameni cu vază cari înțeleg rostul școlilor confesionale. Cadavrul celebrului profesor după strălucitul serviciu divin săvârșit de Ill. dr. Amb. Chețian reprezentantul Blajului, asistat de Ill. dr. Iacob Radu bunul preten al defunctului, a fost transportat cu autocamion la Petrova. Ftei partea cu dreptii și amintirea veșnică!

— *Intre Bulgaria și Vatican.* Ziarele anunță strângerea relațiilor diplomatice între Sofia și Vatican. În vederea acestui scop se va înființa o internunțiatură la Sofia. Pe cât știm în Bulgaria nu e văzută cu ochi răi unirea bisericii ortodoxe bulgare, excomunicate de patriarhia din Constantinopol, cu biserică Romei. Bulgaria nu odată a fost aproape a se uni bisericeste cu Roma fiind biserică catolică foarte simpatizată de oamenii conducători bulgari. Vom vedea ce va aduce viitorul. Neînviata Bulgaria la sinodul panortodox ce se proiectează poate să exaspereze pe Bulgari și ca reacție să-i ducă în sânul catolicismului. Turancii vor întrece pe fiii Romei!

— *Se oferă o menajeră* la parohie. Informații la Redacție.

²⁾ Gazetele au anunțat nu de mult că convorbirile dela Malines vor fi reluate sub prezidiul urmașului Cardinalului Mercier, van Roey arhiepiscop de Malines, cu participarea mai multor savanți anglicani și ortodocși. Vezi „Universul” din 24 Iunie 1926

TIPIC.

15 August. — *Dumineca a XII d. Rus. Adormirea Maicii Domnului. (Sf. Maria Mare) v. 3.*

Sămbătă la însărat pe 6, ale inv. 3 și ale sărb. 3. Mărire-Și acum a sărb. Intrat Prohimenul zilei. Paremiu. La Litie. Stihira : Cu cuvîntă .. Mărire-Și acum : Căntăși... Stihovna inv. Mărire-Și acum a sărbătorii. La binecuv. pînilor : Trop. sărb. de 3 ori.

Duminecă la mănecat. La D-zeu e Domnul : Trop. inv. Măr.Și acum Trop. sărb. Sedelnele inv. Poileul și pripelele sărb. apoi Troparele : Adunarea îngerească .. Antifoanele versului 3 Evangelia praznicului. Inv. lui Hristos. Ps. 50. Măr.Și acum. Pen-tru rug. Născ... Stihira praznicului. Catavasile sărbătorii. La cînt a IX pripelele sărb. nu se cîntă ci „Ceace ești... Luminăt. inv. Măr.Și acum a sărb. Laudele pe 4, ale inv. 2 și ale sărb. 2. Mărire a sărb. Și acum. Preabinecuv. ești. Doxologia.

La Liturghie. Fericirile vers. 5 Trop. inv. Măr.Și acum. Cond. sărb. Apostolul și Evangh. Duminecii a XII d. Rus. și apoi ale sărbătorii. La axion : Imnosul sărb. scl.

La însărat. (16 Aug. adunarea din Edesa a icoanei d-lui și S. Martir Diomid) pe 6 cu Măr.Și acum din Mineu. Stihovna zilei cu Măr.Și acum Trop. Sf. Măriei Mare.

22 August. *Dumineca a XII-a d. Rus. și Sf. Martir Agatonie v. 4.*

Sămbătă la însărat. pe 6, ale inv. 3 și ale Mineului 3. Măr.Și acum dogm. versului. Intrat. Prohimenul zilei. Stihovna inv. Măr.Și acum din Mineu. Trop. inv. Măr. Trop. Martirului Și acum a Născ. v. 4.

Duminecă la mănecat. Trop. ca Sămb. Sedelnele scl. ale inv. Evangh. și luminăt. inv. a 2-a Catavas adormirii scl.

La Sf. Liturghie. Fericirile v. 4. După intrat Trop. inv. Măr.Și acum. Condacul adormirii. Ap. și Ev. Duminecii a XIII-a. d. Rus. Axion : Imnosul adormirii scl.

La însărat (23 Aug. împotrîrea sărb. adormiri). Se cîntă vecernia întreagă a sărb. din 15 Aug.

24 August *Marși Nașterea M. Sa Regelui.* Se va oficia „Te Deu” la care se vor invita autoritățile.

29 August. *Dumineca a XIV-a d. Rus. și Tăierea capului S. Ioan Botezătorul. v. 5.*

Sămbătă la însărat. pe 6, ale inv. 3 ale sărb. 3. Măr. Și acum. dogm. versului. Intrat. Prohimenul zilei. Paremiile sărb. Stihovna inv. Măr.Și acum a sărb. Trop. inv. Mărire-Și acum. Trop. inv.

Duminecă la mănecat. Trop. ca Sămbătă. Sedelnele in-vierii. Poileul cu pripelele sărb. Troparele : Adunarea îngerească... Antifoanele și Prohimenul v. 5. Ev. inv. a 3-a. Inv. lui Hristos. Ps. 50. Mărire din Mineu și acum. a Născ. Stihira inv. Catav. Crucii Sfânt este Domnul Luminăt. inv. a 3-a Măr.Și acum. Luminăt. sărbătorii. Laudele pe 4. ale inv. 2. ale sărb. 2. Măr.Și acum Preabinecuv. Doxologia.

La Sf. Liturghie. Fericirile v. 5. După intrat Trop. inv. Mărire-Și acum Condac Sărb. Ap. și Ev. Duminecii a XII-a d. Rus. și ale sărbătorii scl.

La însărat. (30 August SS. Patr. Alexandru, Ioan și Pavel cel nou) pe 6 cu Măr.Și acum din Mineu. Stihovna din Ohtoih. Măr.Și acum a Născ. din Mineu. Trop. Merg. înainte. Măr. Trop. Părinților. Și acum a Născ. — *Misă.* —

Schite de predici.

A) Adormirea P. C. F. Maria

„Bucură-te cea ce ești plină de dar” Luca I, 28.

Intrad. Biserica vorbește despre Preacurata în termenii cei mai frumoși, o asemănă cu naia lui Noe, cu siciul legii cu biserica din Ierusalim. Merită că a fost plină de dar înainte de naștere, în naștere și după naștere.

Tract. I. Preacurata a fost plină de dar în momentul zămislirii D-lui Hristos nu se putea concepe într-o persoană care și numai un moment ar fi fost supusă păcatului. Gen. III. 15. Dacă ar fi fost numai un moment înfănată cu păcat, nu ar fi fost vrăjmașa diavolului. Luca I. 28. Dacă s'ar fi conceput în păcat, nu ar fi putut zice de ea îngerul „plină de dar”.

II. Plină de dar toată viața sa. Este logodnica Spiritului Sf. Mama Stăpânului lumii. Este fecioară minunată care ține în brațe pe cel necuprins. „O mama lui Dzeu, Maria plină de dar ești tu pentru că ești de tot curată fără prihană, de tot nepătată

neatinșă, nestricală”. Sf. Efreem Conciliul din Efez. „Iată fecioara în pînătece va lua, și va naște Fiul”. Isaia.

III. Este plină de dar și în moarte. S-a înălțat la cer. Au fost de față la mormântul gol Sf. Timoteu I ep. Efez. Sf. Dionisie, ep. Athenei. Invățăceii, Apostoli. „Banul Dzeu. care a binevoit a se naște din Fecioară nu a putut lăsa ca trupul acesteia Sf. Fecioare să putrezească în mormânt, ci l-a primit în-treg în cer”. Sf. Ioan Damasc.

Inch. „Îndulcindu-ne Preacurată cu darurile tale, ție cântare de mulțumită cântăm, noi cei ce te cunoaștem pre fine Maică alui Dzeu” Parachis.

B) *Dum. XIII. d. Rusalii.*

Zis-a lor și el „nici eu nu voiu spune vouă cu ce putere fac acestea” Mat. XXI, 27.

Intrad. Hristos a avut a se lupia cu reavoința Iudeilor. Cu înțelepciunea a respins atacurile lor. Luptă continuă este viața noastră ; să fim înțelepți ca șerpui.

Tract. Cea mai mare înțelepciune ce ne folosește la mântuirea sufletului. În înțeleșul lumesc acela este înțelept care prețighe o țintă și toate năzuințele acolo — și pune, toate lucrurile așa și arangează, să-și ajungă acea țintă. Neguitorul. Pescarul. Fapt. Ap. 17. „Înțelepciunea seamănă cu cârna naiei” Sf. Bern. „Este viziul tuturor virtuților” Sf. Francisc. Assis. Fără înțelepciune, o virtute este păcat” Sf. Bernard.

Tract II. Contrara înțelepciunei este cumințenia lumească. Luc. XVI. 8. Cumințenia trupeză Rom. VIII. 6. Atare comențenie este nebunia înaintea lui Dzeu. I. Cor. III. 19.

Inch. Tot la ținta noastră să ne cugetăm, toate cele pământești să le jertim spre ajungerea acestora

C) *Dum. XIV. d. Rusalii.*

„Prietine cum ai intrat aici”. Mat. XXII. 12.

Intrad. Biserica lui Dzeu a fost dela început și va fi până la capătul lumii asemenea ogorului în care se face și grâu curat și neghina.

Tract I. Grâu curat sunt oamenii cei ce ascultă cuvântul lui Dzeu și-l implinesc. Idem. XXIII. 28. Evrei IV. 12. Is. 55. 10 Ioan VI. 35. Mat. IV. 4. „Cuvântul lui Dzeu este nutremântul sufletului nostru”. Crisostom. „Cuvântul lui Dzeu arată pata sufletului ca oglinda pata trupului.

Tract. II. Neghina cel ce nu ascultă cuvântul lui Dzeu, sau ascultă însă-l înapotrivesc altora, sau ca fariseu, l' critică. 1. „Când a predicat Sf. Ioan de Capistran, despre jocuri și cosmetică bărbații și-au adunat cărțile de joc, femeile toate obiectele cosmetice le-a strâns și le-au ars. 2. Hristos și Apostolii au vorbit foarte simplu, nu au avut scop să deliceze auditoriu ci să-i întoarcă. „Cuvintele cele drepte sunt de mai mare preț ca și cuvintele cele splendide. 3. Oratorul este corfa din care se seamănă cuvântul lui Dzeu, ce, măl împoartă cum este corfa, numai sămânța să fie frumoasă și bună. Sf. Aug. „Exteriorul factorului postal nu determină conținutul epistoalei aduse” Meh. *Inch.* Fericirii sunt cei ce ascultă cuvântul lui Dzeu și-l implinesc.

— *Ami.* —

BIBLIOGRAFIE.

— A apărut. *Pildele lui Isus* de Dr. Gh. Fireza traduce din italienește. O carte foarte bogată în materie de predică, meditații și lectură pie. Prețul 60 Lei. Editura Librăriei Diecezane, Lugoj. O recomandăm preoților, clericilor și credincioșilor laici.

Atragem atențiunea veneratului Cler asupra societății

BELGO-ROMÂNĂ

cel mai solid institut de asigurări și reasigurări în România. **Asigurări contra focului**, cu cel mai redus tarif (în afară de cariel). În relațiune contractuală cu Episcopia Lugojului. Din premiul asigurărilor în parohie 10% spre scopurile parohiei (în dieceza Lugojului fondului diecezan). **Asigurări pe viață**, tipurile cele mai avantajoase și moderne!

Direcțiunea Generală: București.

Direcțiunea Regională: Timișoara, I

Bul. Regina Maria No. 6.

